

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

Mbund' Amutu

TO
KIMPELE KIPELE KI MBUNDU

Kingani kimonikini mu bizisi kumi.

Mwana mukanda ka, we bizisi biandi, kalubikidi ntete kungsi France mu mvulu 1732. Kayabekene yaba na "Kimpele ki mbundu" to "Mukanda wa mbundu". Sama di kiediki kipefe, kampanzene pe kakwa mpanzeni lele minwa miamioso mi mansi mputu pe mitangama ku bata ba mutindi yi mutindi pe kubata ba mabundu mamoso. Babalemene mu mutindi wa kifû we mabanza ma bata ku (Afrique) afidiki, wa mana kukota mu ma nzô we mu mambundu ma bata bavulu ba afidiki; mu buabunu bengi mu nkati ka bawu bayebe kiediki ki lasi di Nzambi mu dikwikidi di ntama di difanene we dikwikidi di mpâ na: "Yiluheke mbund'ampâ pe yisia pefe yi mpâ mu nkati ka bene." (Ezekiele 36:36; Baebele 8:10).

COPYRIGHT
ISBN 1 - 919852 - 43 - 3

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(Une Mission de littérature évangélique financée de dons)
(Reg. No. 1961/001798/08)

Mbund' Amutu

NZO NZAMBI NA LOKIZIKI KI SATANA
(1 Yowani 3:4-10).

Wû keke mukanda wa pâ. Kalubikidi ntete ku mputu ! Ku France kuhiokidi ba mvulu 200. Kasadisi bata mafundu yi mafundu. Sama di bawa mukandu wu ba mwene nâ mambundu ma bawa ma basa we masumu mana bamene kubalamana ma mbundu sama babongo ma mbundu ma mpâ. Butanga nge mukanda wû, mboti wa banza nâ kene boso na kimpela (miroir). Butanga bû bimono ngebene. Na wene mupani, nalo mukidisiti, nalo mutu wadiemeke nzidi, bimono nge bene mutind'ange boso kakumona Nzambi. Nzambi kasoloka bata. Katalaka pe kilunzi ki mutu, ata mutind'alutu di yandi Nzambi katala kaka mbund'amutu.

Satana kene tata wa bata ba bumpala. Kene Nzambi wa tanga di mfumu mpe wa nsi yi. Kabalaka boso wanzio wa muni. Mana keke wanzio wa kiedika wa muni, ata bata bahiki bazodidi kubanza we yandi bû. Bata bene bazodidi kutala mutind'ayandi mu kiediki. Ntete-ntete ba ntumu ba bumpala bakele bavulu. Lele mpe bwabunu. Ba kwa bibalemene boso na ba ntumu ba Yesu. Mukukondo kuyituk! Sama satana yandi bene kabibalamana boso ntumu wa muni. (2 Kolinti 11:14). Satana kakwa honde mese we mabanza ma bata baya kumono dizolo di Nzambi, we biesi biyandi. (2 Kolinti 4:4). Na Nzambi wa nsi yi, hondidi mese ma bata, bamonoko na bakwenda ntini mu nzidi yi kubebe kukimakulu. Bamonoko bunsuki bunzidi yene, yene kuhia mbâ bilungi. Bene bafa kukene Nzambi mfumu wa bawu kene pefe yi Nzambi wa nsi yi. (Efeso 2:2).

Mwana Nzambi kamonikini mû kisini ki: sama di kuhondo kisala ki satana. (Yowani 3:8). Ikiawu lumuzitisia, luya ku mubanza satana, yandi bene kalutini. Lukala bela bele we Nzambi pe yandi mpe kakala bela bele we bene. (Yakobi 4:4). Yi yene mpidi yi kukulu satana mu mbund'abete.

Butanga nge mukanda wû pe butala bû bizisi fene kubitala munkati ambund'ange bene, yambala Nzambi kadingi mu mbund'ange, sama kayaba mutindi yene mbund'ange. Na wamono na mbund'ange yene yi mbi, yene pe yi masumu kubisi lô! Kusweke mpe lô mpandi yene. Fungunu masumu ma nge. Natu hoyi na ntweke we masumu, tukwa bihune nsidi, mana kiediki kieké kuntwene bete. Natufungunu masumu ma bete, pe katusukulu mu mambi mamoso. Nâ tukwa hune na tusadi diki masumu, tu mumono yaba na mutu wa bumpala malongi ma yandi meke mu mbund'abete. (1 Yowani 1:8-10).

Yambala lubikumunu, pe lu bihana ngolo mu koko di Nzambi mu diamba kalulololo masumu ma bene mana kalusu kulu mu munge ma Yesu. Kidisiti. Na muana kamono mu kimpele na kilunzi ki yandi kibebidi we mvindi mana kasukuleke, kimpele kiene kimusadisi? Yambala mukanduwu kakusadisi. Kuazitisie Nzambi to kua zitisie satana. Wene mupiki wa masumu, nalo mupiki wa Nzambi? Na disumu diene we kimfumu ku moyi wange kubisi lo. Tele Nzambi, ka kukataka mu masumu mu diambu di Yesu wa yisidi ha nsi ntoto mu diambu di kubikisi bata ba masumu. Ka fungulu mese ma bata ba bihana kuene yandi, katukatala mumpibi yi satana. Kese tunatinie muni wa yandi wa ngituku. Yesu kayisidi mu kutukatala ku moko ma satana. Mu yandi (ntuene) tukatikidimu bumpiki bu masumu. Kua teleme ku ndumbi yi Nzambi kalaka we masumu sama yandi kamona yebe pe masala nge ata mamasuama we mabanza ma mbund'ange. Yebe masala nge, we mamakokumono kala bata bahiki. Feneke pe kusueke masala nge kumese ma Nzambi. Nzambi wasadidi wunu tû, kawaka yandi wasadidi disi kamonaka? (Mikunga 94:9). Mese ma yandi mene biziki biabiosoko kamona bikalulubi mutu yi mutu. Kieiki kipibi kieké kumese ma Nzambi ki bafene kusuama bata ba masumu. (Yobo 34:21-22). Mu diambu mese ma Nzambi mamona nsi yayosoko, mukusongidi ngolo za yandi ku bata babene we mambundu mafene we yandi. (2 Makomami 19:9).

Kiesi ku mutu wunu ba lolele masumu mene yambele masumu.

Kiesi ku mutu wunu kakokutangidi Nzambi masumu ma yandi we mutu wunu kondidi bupala mu mbund'ayandi. (Mikunga 32:1-5). Tanga Mikunga 51 pe. Yesu katela lele: zawusu ku ngiene mene bene bosoko bata ba masumu; lusu kuene mene mana lubiki. (Matayi 11:28-30).

KIZISI KINTETE

Kizisi ki kikua songidiewe mutindi yene mbundu yi mumpani mutu wa masumu. Kuene mutindi a mbundu yi yakala to munkete wu wene mu mpiki wa mamba ma mu nsi ntoto we ngindi za lutu di yandi. Nzambi katala mbund'ayandi bu, muene mese ma yandi? Meke makabenge? Kusongidi mutu wunu nua malafu. Tutenge mu Bingana (Bingana 23:29-33) na wene kungebe? Nawene we mese makabenge? Kaka ba babihana mukunua mafu. Bata babihana mu kunua malafu. Kutala lo bu nkete bu malafu ata bu mene buna bu nkete mu kopo pe makota mumunua kumala-mala. Ku bunsuki, mawu makulunza buna kata bunu nioko mene makulunzu yabana sawu.

Mese ma nge mamono ba nkete mutindi yi mutindi mene mbund'ange yihoyi hoyi. Kungsi kilunzi kimutu wu mono mbund'ayandi misama mivula-vulu munkati. Mono ba mbisi mutindi yi mutindi masongodi masumu mavula-vulu mene ku mbund'amutu. Mbundu yene nzo yi masumu ma bete. Nzambi ikahoyidi mbundu yene ne kilawu kilutidi we mambi mavulu, na fene mukuyaba? (Yelemia 17:9). Yesu pe kahoyidi mu mbund'amutu mabanza mambi mengi malubuka, muki ndumbu, mu bufi, muku hondo, mu kindumbu ki baleke, kusia mbundu mukimi ki mutu, kuhunu, kuwangana, kutala disi dimbi, kusiala, dilende, we buzobo. Mambu mambi mamoso ma malubuka ma nkatiambundu. (Malako 7:21-23).

1. PAON – Muene muni wa bunkete mu kizisi ki? Zini di yandi mu Français batela paon. Nsala za kumanii ma yandi zene zakaleywa mana za bunkete nuni wu lutisi kubikumisi lutu di yandi. Mukizisi ki nuni wu kasongidiawa disumu di dilende.

1. MBUNDU YI MUTU WA MASUMU

Disifele wu kakele ntumu wa muni wa Nzambi, kabudi mu diambu di dilende di yandi mene kakinia mbeni wa Nzambi, yandi satana. (Isayi 14:9-17). Satana ka keleke ntumu wa mbi mu luyandiki.

Dilende dimonikia mu mitindi mivulu. Bata bahiki babikumisiawa mu diambu bene we mbongo za vulu, bibulu bi bawu, ma nzo ma bau yi masolo mabau mambutu. Bata bahiki bene yi dilende mu diambu di milele mibau mi bunkete. Bata bahiki mu diambu di lutu di bau dibunketi mene basongidiawa lutu di bau puelele nsoni kunkata. Ba bahiki bene we dilende mu diambu di famidi di bau babanza na famidi bawu dilutidi ma fami mahiki. Bata bahiki babikumisia sambu di mayedi kazudi mukalasi, mu diambu di kubisikisi ngolo bena zo zana, mu diambu di kiziki bazudi hansi ntodo, midiambu di bunkete bulutu ata misama mivulu mikondidi nfunu.

Bata bahiki bakuameke kutomisi lutu di bau we misanga yi milungu. Ba kua te makesi kukilunzi we mulutu badiemikini na Nzambi kasadidi lutu di mutu mutindi wa bu nkete. Nzambi kazolaka bata badilende mene kahana disadisi ku bata bamuzitisia bana Nzambi bisidi dilende we kubisongidi. Dilende dinsuka bumbi mbundu yi kubikumisi yi nsuku mu kubua. (Bingana 8:13; 16:18).

2. MBWA – Mbwa wene kasongidi ngindu zalutu, ki ndumbu, kindumbu ki baleke. Mbwa kifu kiandi kubibebisi biziki biabioso. Bata bavulu pe bene buabunu. Konso kiziki bakue kini bameke kuseyi mese mu lueke. Yakala kasayawa we munkete. Munkete kaseya we yakala. Mu tanga di ki ndumbu kitiakene buvulu mu nsi yi: Bana bakuku kubipekisi babene. We babakuele bana bakuasale kindumbu. We ba nkete bafudi bayakala mpe. Disumu di Sodomu di dimene kusimbi bata bavulu bunu kahoyidi Yesu. Kahoyidi mu bilumbu bi bunsuki kukala yabana bilumbu bi Sodomo we Gomolo. Mu mansi mahiki batanga mutu wunu sala kindumbu na kene mbua Mutu wabu kafeneke kuzua kimfumu ki Nzambi mu diambu kunzidi kukala ba mbua, we bata bene yi mikisi mimbi, we bandumbu we

babahonda bata, we babasambidia biteke, we baboso bazola bana mambu mene we bata ba bumpala. (Kusonga 22:15). Mana tini kindumbu. Masumu mamoso kasala mutu meke munkata lutu diyandi, mene wusadidi wunu kindumbu kasadidi lutu diyandi bene masumu. Luyebeke na lutu di bene diene kiziki ki pev'alongo munkati kabene yi lubongidi kuene Nzambi, lutu dibene dieke samu di Nzambi keke sama di bene-bene, sama kiziki ki Nzambi kiene kiziki kikondidi disumu bene pe kitisi ki mosi. (1 Bakolinti 3:16-18; 6:15-20).

3. NGULU – Ngulu katusongidia disumu di kunua malafu we mfubidi. Ngulu kadia kosi kimi kamuene mu nzidi kakua lute yandi. Kasolaka na bi bunkete na lo bimbi. Ngulu kasala yaba na bata badia bana mbisi fidi mu maladi we wu bazekidi mukuzeke. Bakua die minge mana bakua die pe mbisi kabisidi Nzambi bata baya kudia. (Bantumua 15:20; Yisaya 66:3-7). Banua fumu we diamba babebisi lutu dibawa di diene dini nzo Nzambi. Fumu dihiki di kutafana di kaka dikubende mumbombo. Diawa dibebisi minge ma bawa mana di babendidi mambu makaka ma kisakasaka. Satana wa ba kuata mu nzala fumu mene ku kuene kaka mungolo za Nzambi mutu yebe kubakatala mu misingi mi satana.

Bana bankeke we ba mbutu kisala kunua malafu mene babanzaka. Bata banua malafu bakotoko mu kimfumu ki Nzambi. (1 Bakolinti 6:10). Malafu meke bimi bikudia malafu mahonda bata. Mabebisia mabanza ma mutu, mu pidi kasala mambu ma nsoni we ma mubulu. Ata kabenseke kuhondo mutu, malafu ma mutumu kahondo. Kinua malafu kisala kusiala bata, kungâna mu nkaba; mutu hunimini mu malafu keke nduku. (Bingana 20:1). Mu munsiku wa Mose na mutu kakala we muana wa kilawu pe kinua makafu diene diambu di bawu di ku mubwakidi matadi kafa. (Dutelenomi 21:19-21).

Bata balamba malafu bene pe mu diambu di boso na babateka bana we baba nua mawu. Mukanda Nzambi kahoyidi bu kiadi ku bata bana bazola kunua malafu ma ngolo. (Yesaya 5:22). Kiadi ku mutu wunu heka mukuena yandi malafu, wu muheke

mulangi wa malafu yandi musidi na malafu ma mukuata. (Habakuki 2:15). Luya ku bihunu; bata basala kindumbu, babasambidia biteke, bata bakondi di nsoni bata bata mbongi bayakala yi bayakala, befi, baba sidia kimi ki mukwene mbundu binua malafu bata basiala bana, bazuaka ki mfumu ki Nzambi. (1 Bakolinti 6:9,10).

Bisala bi mu lutu bimonika biabiosono, biene bi: kindumbu, we misama mi buzobo, mamba ma nsoni, kusambidi biteke, kunua malafu, kudia ku mfubidi, we misama mi mutindi wu miamioso. (Bagalatia 5:19-21). Kunua lo malafu mu sama mene misama mivulu, kasi lubasa we mpefe. (Efeso 5:18). Na mutu kene we nzala kunua kawa nding'ayesu wu tutela bete boso ntuende kukene yandi. Kahoyidi bu, woso wunu wene we nzala yi kunua kese kungiene mene kese nua. (Yowani 7:37,38). Bene bata ba boso luene we nzala kunua, lusu kukene mamba; wu kondidi wunu mbongo yambala kasumbu pe kadia; awusu wasumbu vini we midiki pe mi pamba, ntala lo. Lukua manisie mbongo za bene mu bimi bini biene na bieke mampa sama dinki? Sama di nki lukua sale kisala mana mbongo lukua babisie mu bimi bikonda kuyukutu? (Yesaya 55:1,2).

4. KAFULU – Mbisi wu kakuenda malembe-malembe. Di tutadisi disumu di bumolo pe disumu dimosi dimbi. Kukondo dikwikidi diene boso na disumu dimosi dimbi. Mutu wa bumolo kabua bungi mu mutamba wa satana. Kazodidiki kisala, kazodidi kuyibi. Tanga dikaka mufi fene mu kuhondo mutu mudiamba kabongo bimi bi yandi. Bumolo bu kimpefe bupekisia mutu kaya kusambidi, kaya kutanga mukand'anzambi, pe kaya kua sambidi. Bumolo bupekisia mutu kaya kudingi mu mukanda Nzambi nzidi kafene mu kuzua kimfumu kizulu. Bumolo busia mu mbund'amutu na kahingi mbasi. Buhoyana, keke lele, mbasi mbenze. Bumolo buene yaba na mufi yiba tanga dibete tanga dihingaka mutu. Bumolo buhoya kaka, mbasi kaka, mbasi kaka kutambisidi lo lele. Dinsuku mukubebe kunge mutu. Na Nzambi kukembe na mpeke mbund'ange lele, satana kakusu kumala-mala kakukamba na hingidi kilumbu kihiki.

Yebe na kilumbu kiene kakukembe satana kikusu? Lo, yebeke lasi di nge. Kuvutu la lo lasi di lele na mboti mbasi, mvulu yene lele na mpingi mvulu yi kusu, lasi di kufa dikumini nge di fudi wakondo kuyaba Nzambi, kondidi kubiki kondidi pe kuyaba Yesu. Kiakini Nzambi kahoyidi na luwa nding'andi lele, luya kusia mbundu zangolo. (Ebelo 3:7-8).

Kibalaka ki kafulu kiene ngolo. Mu mansi mahiki banganga basadidia kibalaka ki kafulu mikisi mi bawu. Diawu ditudongidi disumu di mikisi bata bavulu bata mbisidia mana bamibanga pe. Mutanga di pasi to maladi bata ba mundimaka Nzambi wa moyi bandirna miti matadi bi mfa we misenge mimbisi. Nzambi kabahela munsiku ku bana ba isalele na, kufeneke munkete wunu sala mikisi kabiki. (Esode 22:18).

Nzambi kahoyidi: yambala mutu wambi kaya kukala mukatia bene boso na ludinga wunu mambu na nzidi yi mikisi, banganga batala misama, nganga mikisi, muloki mutu solola we mpeve Nzambi, we babakusale (mambu ma ngituku mu mikisi mi bawu, ata ba basolola we ba mvumbi. Bata basala misamami bene bata bavundu ku mese ma Nzambi. (Dutelenomi 18:10-12). Ku batala lo bata basolola we mpeve Nzambi, kudingi lo banganga bana bakuasale mambu ma ngituku mu mikisi mi bau, mudiambu luya kubebe, mene ngiene Nzambi ange. (Lewitiki 19:31). We mutu wunu landa ba nganga wene we nzala abawu me yimuwudi nkaba, mana yimukatala mu dibutu di yandi. Lu bibongisi lukala mbundu yi bunkete mu diambu mene ngiene Nzambi ange. (Lewitiki 20:6-7). Yesu kidisitu kene mubikisi wa nge bene, mu moyi wa nge we mu lutu dinge. Yandi kusadisia mu mambi ma nge mamoso, kakusadisia mu maladi ma nge mamosoko. (Mikunga 103:3). Mosi mu nkati a bene bedidi maladi? Yambala katele ba mbutu ba dibundu, basambidi sama di yandi. Bisambu bi dikuikidi bi mubikisi mutu wa maladi mana Nzambi kamutombolo; ata kasadidi masumu, Nzambi ka mulolo. Mubuabunu lufungunu masumu bene yi bene mana lusambidia sama lubiki. (Yokobi 5:14-16).

Butanga nge mukanda wu, Nzambi kasolola we nge na kahoya balamana mbund'ange, mana wa muheke Nzambi moyi wa nge. Mana peve yi kafulu yene mu mbund'ange yihoya na, kusala lo kumala-mala, keke lele, kufene mbasi, na lo poso yikusu, na lo mu mvulu yi kusa yi. Pefe yi kukamba na mahwene yi hiulu mulumi a mene. Na lo yi ma hiulu mukasi amene, na lo ima hiulu tata mene. Pefe yi yi kukamba na, yambala ntete yi makuele na lo yi nsasa bana ba mene. Kua kuikidie misamu mi satana. Keke mimi Nzambi kua sie matu ma nge mu ndingi ka kua kuhune satana. Nakua sale kuahunu mbund'ange yikala ngolo yaba na kibalaka kikafulu.

5. NGO – Mbisi wu kene wa mbi zodidi pe kudia minge mavulu. Katusongidi mu bete mu diambu di nkaba mbund'ambi we nsoki zazene ku mbund'amutu na nkaba zene mfumu kukene mutu ku bunsuki buzansu kaka ngusi, mu kusiala, wa mu malokisi; tanga dikaka ku nsuku mu kuhondo mutu. Tanga dikaka pefa a nkaba yikotidi mu mutu mu tanga kanua malafu. Kabusu kuku kubipekisi. Ka dingi kaka diambu mene kanuana we bata. Bata bahiki bakana kusala diambu ntete kahoya ya nua malafu ntete mu diambu yizua ngolo. Malafu ma bawa mene yaba na me ne ma nioko. (Dutelenomi 32:33). Nge banza kaka na mutu kakusala bumbi mboti wa munuanisi. Kifu ki buabu kiene ki bunkete ku mese ma bata ba masumu. Mana Nzambi kahoyidi na kunuana luyambalala yandi. Yesu kahoyidi tubazolo ba mbeni ba bete. Nzambi katu lakidi na yandi katulolo masumu ma bete na bete tu ba lolola bata bahiki baba tusadidi mambi.

6. NIOKO – Mbisi wu ntete a ntete kakele yi kitoko kimosi ki ngolo. Kahunini Adam we Eva ka hondidi kimpangi ki bawu we Nzambi. Satana kakele we kimpala kivulumu kumono mutindi kazodidi Nzambi mu bata ba yandi. Kakele mpe we kimpala mu sama Nzambi kabasidi banatisi nsi. Yi kisini kimpala ki satana kakanini kabebisi moyi wa mutu wene, Adami kimpala kimbi ku mbund'ange kikua bebisie kimpala.

Nge mukidisiti banza na Nzambi kasala ma mboti kuene

mpangi amene kulutu buka kua sadisie nge, diyandikidi kusala kimpala. Kimpala kikitosidi mabanza mambi ku mbund'ange. Bata bahiki babe kaninia bakuene mu kimpala kimbi mana basidie mitamba, kubebisi kiesi ki ba kuene we ku bahondo. Kimpala mu dizingi di yakala wemunkete ayandi kifene mukubebisi wala di bawa we moyi wa ba bata. Kimpala kiene yaba na malumbu.

7. KIULU – Kiulu kisongidi diambu di kuadi we bumi we nzala mbongo ki yikisini ki mamba mambi mamoso. (1 Timote 6:10). Ku hati di mosi bamuene kiulu kidia ndolo tii kifundu dikibese ngolo dikiyatikidi kiulu di kifidi. Mutu wene bumi kazolaka kukaba bimi bi bawa ku ba nsukami; kazodidi biabioso mudiambu di yandi buhiki. Ka dinga mu mayedi mamoso, yi mayedi ma bunkete yi mayedi mambi, musamakakala we mbongo zavulu mu nsi yi.

Yesu katukembe na, luyakusueke bini bi bene bi ntala ha nsi, ha ba nselele badia kudia we kuvundu, ha bahula befi mukuyibi; lubisuekidi kuzulu bimi bi bene bi ntala, kunu banselele beke kuvundu pe kueke, kunu mufi kabuluku kakoto kayibi. Sama kiziki kiene bimi bi nge bi ntala, mbund'ange pe yikala hahana. (Matayi 6:19-21). Ntete a nete kukele we yakala mosi, zini di yandi Akana, we bata bamu nzo yandi bafidi sama yandi kakele we nzala mbongo, we bimi bi ntala, we milele mibunkete, di katongene bimi babisidi. (Yoswa 7). Yuda mukeliota, mulonoki wa Yesu, kafudi musama kakele we nzala mbongo. (Matayi 27:3-5).

8. SATANA – Wu kene tata wa bata ba bumpala basoso. Yandi kengidia ba mbisi ba baboso mu diambu yandi kene mfumu wa mbundu. Yesu kahoya na: bene luene bana ba tata bene satana, luzodidi kusala ngindi za mbi za tata bene, yandi muhonda bata tuku (ntama) mu luyandiki; katediminiki mi misama mikiediki, mu diambu keke we kiediki. Ha kakua hune yandi, kua hoye misama mi yandi bene, sama yandi mutu wa bumpala mene pe tata bumpala. (Yowani 8:44).

9. MBUETETE – Mbuetele wu kasongidi mu diambu di kuyaba mabanza mene mu nkati ambund’amutu. Bukangelema mbuetele kuzulu mutanga di mpibi mabanza ma mutu ma leminia mba yinkeke mu nkati ambund’ayandi. Kaleminia musama kuyaba misama mi bunkete we mi-mi mbi. Ha mbuetele wene mpitidie mu kusongidi na bebidie we masumu. Hu mpitidi wu mabanza ma mutu mafeneke kusala kisala ki bu nkete. Mbâ yene yifeneke kufimbi ma mboti we mambi. (Baebele 10:22).

10. DISI – Disi di Nzambi diene biziki biabioso pe Nzambi kakua mone misama miamioso mu nkati ambundu yi mutu. Kimi kimosi kifene kusuama ku mese ma Nzambi kieke. Kakua mone mabanza ma mutu we mi kakua banze mutu kungsi mbundu mu kinsueki.

11. WANZIO – Wanzio kene yabana ndinga Nzambi. Nzambi kakua solole we mutu wa masumu kabalamana mbundu kasisi misama mimpibi, ka koto mu muni wa Nzambi. Nzambi kakua solele wenge tanga mukanda wu.

12. PISIO – Nini wa bunkete wu kasongidia pefe alongo. Yandi kene pefe yi kiediki pe kakebisia mu kisini ki masumu, we mu makiediki we kusambisi. Mu kizisi ki pefe alongo kene ha nzidi keke mu nkati ambundu. Kakala yandi kiziki kiyele kini masumu.

13. MBA YI YENE YABA NA DILAKI – Muene bana ba mba bene yaba na dilaki bela bele we mbundu? Disongididi dizolo di Nzambi. Nzambi kene we dizolo ku kuene bata ba masumu. Kozididiki bafa, kozodidi babalamana ma mbundu ma bawa mu sama babo lugulusu.

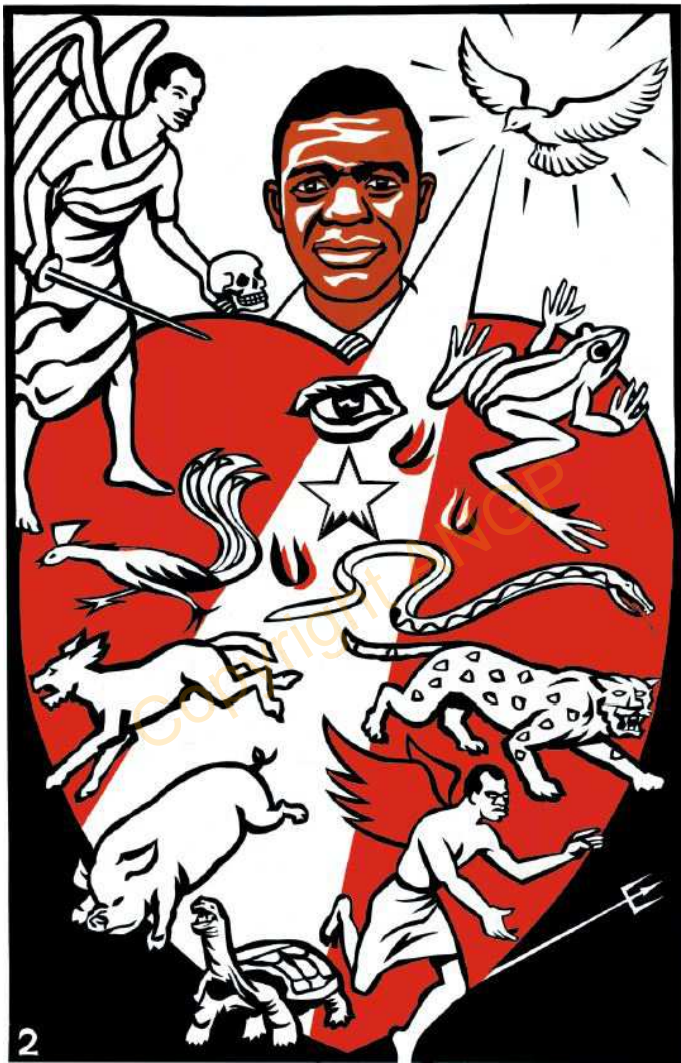
Yesu kesidi mu kubikisi bata ba masumu. Kiesi kingi kiene kuzulu mu sama di mutu mosi balamene mbundu. Nzambi kozodidi kusukulu mbundu’amutu we munge ma muana yandi, Yesu kidisiti. Dizolo di Nzambi dizodidi kukala ha nzidi, dizodidi kukoto mumbund’amutu. Yesu tediminie ha muele ambund’ange

kabetika kokoko. Na wafungulu kiafala ki .nzo, kakoto, kasukulu mbund'ange mana kakuzangala mu sama wakala mutu wa huluku.

KIZISI KIZOLO

Kizisi ki kisongidi mutind'amutu wunu yandikidi kubalamanā mbundu musama kadingi Nzambi. Wanzio simbidie mbele. Mbele yi yene malongi ma Nzambi mene we pefe we ngolo, we mene malutidi ma mbele mamoso mene balueke mamolo. Yawa yitubula ikunu kakaba mbundu we pefe, yi fene kukaba mayiki ma bilama...; matabala pe ngolo mamba ma kumbundu. (Baebele 4:12). Ndinga Nzambi yimuyabisi mu mutu na difutu di disumu diene difa. Dihoyidi pe na diambu diene kubata baboso kufa mbala mosi mene kumanimi kusambisi kuene. (Baebele 9:27).

Ndinga Nzambi yihoyidi pe na kiziki ki mutu wa masumu kiene ku bilungi. Mukoko di kayoso di wanzio simbidie kimfa ki mutue mut. Bu buene mukuyabisi mutu wa masumu na diambu di bete boso kufa. Ata tuzodidi lutu di bete buvulu, tutoma dibatidi, tufa kufa. Ata tudivatisi lutu tudidikidi bilumbu biabioso, ata tudisadisi mu pusu ayandi yayoso, lutu diene difa kufa pe divundu. Mi mvini mikoto, moyi wa mutu kakua teleme kundumbi akiti ki zusi, yandi Nzambi. Mutu wa masumu sidi matu mu kuwa malongi ma Nzambi mana kayangidi mbundu'ayandi musama di dizolo di Nzambi. Pefe alongo yi yandikidi kulemini mu mbundu yene mpibi. Muni wa Nzambi yandikidi kukulu mpibi yayoso. Na mba yikotidi, mpibi yi tini. Mbundu yi kiosi yiyandikidi kuyete mba yi dizolo di Nzambi. Kufene disumu ditini boso bayandikidi kutini ba mbisi. Nge mutu wa masumu, yambala Yesu kakoto mu mbund'ange yene yini mpibi. Yandi kene muni mu nsi yi na yandi kakoto mpibi yini yitini we bisala bi yandi biabioso, boso muene mu kizisi ki. Yesu kahoyidi bu, yandi kene muni mu nsi yi wulanda yandi kakangalaka mu mpibi ata kete na bue bunu. (Yowani 8:12). Kiadi ku bata bazodidi mpibi. Kilumbu kakotidi Yesu mu nzo Nzambi yi Yelusalemi, kele wa kudidi babatekidie ba

2. MBUNDU YI MUTU WU YANDIKIDI
KUBALAMA NA MBUNDU

ngombo we mikoko kele wa tiamene mbongo za bata bansienzia mbongo. Kahoya na nzo mene yene nzo bisamba mana bene lukitele kiziki ki befi. (Yowani 2:13-17). Nzo yene yene mbund'ange. Yesu kesididi ka tulololo masumu ma bete pe katukatala mu misingi mi masumu. Mu bua bunu na Yesu kalufungulu ha lufungumini nsidi. (Yowani 8:36).

KIZISI KI TATU

Ha tutala mbundu yi mutu wunu toma balamana mbund'ayandi. Mwene mambi ma masumu ma yandi. Mwene na Yesu kafudidi masumu mene ha kulunzi. Wanzio wu, malongi ma Nzambi, musongidi kulunzi di Yesu, pe mbund'ayandi yibese we ngolo. Dizolo di Nzambi mu nkati ka Yesu di kua tombole ngolo mbund'ayandi. Benze na mu sama di dizolo diene Yesu wusu katala masumu ma yandi mavulu. Wudi na Yesu bamubetidi fimbi mu diambu di yandi, kavete mpu yi nsende, ba mukomini ha kulunzi we na nsoso mu moko ma yandi we mu mala ma yandi. Mabanza ma mabetidi mbundu yi mutu wene. Mutu tenge pe wudi malongi ma Nzambi pe muene na mbund'ayandi ipitidewe masumu pe yi vundidi penza. Ma tubele mbund'ayandi mana mamuhele ngebe zavulu. Kia kini kadidi mansanga malubikidi sama di masumu ma yandi pe Nzambi dikesidi bela bele we yandi. Dizolo we kiesi ki Nzambi kikitidi mu mbundu yini basukele we munge ma Yesu. Yandikidi kuyaba na Nzambi kene bela bele mu mbund'amutu wene we ngebe pe ka kua bikisie baba bikulumene mu moyi wa bawu. (Mikunga 34:18). Ndinga Nzambi yihoyi diaka na yitala mutu wene we moyi wa kubikulumunu, mputu pe mutu didia wunu mu sama di malongi mamene. (Yisaya 66:2).

Mpefe alongo we dizolo di Nzambi bakwa bongwe mundu yi sukimini yini. Mutu wunu tala kulunzi di Yesu we munge ma yandi. Tambisidi pe yandikidi kuyaba na masumu ma yandi malodikidi. Yandikidi pe kuyaba na munge ma Yesu masukele masumu ma yandi mamoso. (1 Yowani 1:7). Mutu wunu tambisidi Yesu kaya kufa kabo moyi wu mvu yi mvu. (Tanga 1 Bakolinti 6:10,11). Ntuene we dibiki mu nkati ka munge ma

3. MBUNDU YI MUTU WUNU BALEMENE MBUNDU

Yesu pe kulololo ku masumu boso kuene mu ngolo za yandi lutondo. (Baefese 1:7) Tanga di zudi mbunda mpa mana kabusu zoloko nsi we bimi bi nsi yi kasi kakala we nzala yi ndinga anzambi. Masumu mambi ma ntama ntama mene kunzildi boso bene ba mbisi ba kunzidi mukizisi ki. Mana satana kazodidiki kabusu koto. Kia kini bufene tukengidia pe tusambidia pe tumutedimini kazala ku tutini.

KIZISI KIYA

Kizisi ki kihoya diambu di mukidisiti zudi wunu ngemba mu nkati ka Yesu. Mana yandi kabikumisiaka mumisama mihiki, kaka mudiambu di kulunzi di mfum'ayandi, Yesu munkati ka Yesu nsi bayikomini ha kulunzi mu sama di nsi. (Bagalitia 6:14). Mutu wene yebe na Yesu kafudi ha kulunzi butufudidi bete masumu, ntuene we moyi. mu kusobo tusabidi mabanza ma bete. (1 Petelo 2:24). Mukidisiti kasalaka mutu wa mambu mansi yi. Bufene ka kangele we mpefe musama kaya kukukisi nzala lutu di yandi. (Bagalitia 5:12-25). Bufene tulanda mambu ma kuzulu kukondo masumu sama na mutu kakala we masumu, kamumonoko Nzambi. (Baebele 12:14).

Mukizisi ki tumuene muti wene yaba na panda nzo yaba na wu bakomini Yesu musama ba mubete fimbi tanga bamukatele milele. Tumue ne fimbi we muti wu babetu didi yandi. Mambu mamafene tuzua bete, Yesu bongidi sama di bete. (Yesaya 53:11-12). Bamubetedi sama di mambi ma bete. Mfumu Rlode we basoda ba yandi bamusindikidi pe bamuseyid buvulu kumuvatisi mulele kunu bamuseyi. Yandi mfumu wa zulu bamuvatisi mpûyi nsende mu nsaki za bawu. Yandi mfumu wa zulu fene mukusimbi muti wa kimfumu ki kuzulu mana ba musidi malokisi mu lueke di yandi di kitata musama dikumuseyi. Bafukimini kundumbi ayandi bakwa museye mamboti nge mfumu wa ba Yuda! Bamulobole maté, babongidi fimbi ba muzubidi ha ntanda mutwe. Ba bamanisi kumuseyi bamunete musama ba mukomo ha kulunzi. (Matayi 27:27-31).

Bakidisiti bengi basambidia buvulu mu bisamba, banua kobo

Bankomi ha kulunzi
we yandi.

Mfudidi masumu
mana ngiene we
moyi musama di
Nzambi.

4

4. BA MUKOMINI HA KULUNZI WE YESU

di mfumu, bayimba mukung'anzambi, mana we bisala bi bawu bimbi bakua kome mfumu abawu diaka ha kulunzi. Bata baboso batele bana, mfumu, mfumu, bakotoko mu kumfumu ki kizulu. Kaka bata bana basala mikazodidi tata Nzambi bakota. (Matayĩ 7:21).

Mu kizisi ki tumono nkutu yi Yuda kungsi kulunzi. Yuda mukabidi mu Yesu pe mutekidi mu mpata makumatata. Kisini kiene kiene nzala mbongo za mukuete kisini mbund'ambi kakela yi. Muene mwende we sieni basoda bayisi kuatidi Yesu mu mpibi zeki diene, yaba na di babudidi basoda musama bakaba milele mi yandi. Bũ buene yaba nábukahoyidi zeki sama di kazaka kamene. (Mikunga 22:18).

Mosi mu basoda kamutubele mpati we dikongo; kinana lô minge we mamba dimalubikidi. (Yowani 19:34). Ntete nkoko kasidiki ndingi Petele mu tunini mu Yesu mana kabalemene mbundu mukudidi kadididi kumanimi. Kua longe ndinga Yesu mu malongi we bisala? Na keke bua bunu, kua bange? Yesu kahoyidi, mu buabunu mutu yi mutu ka mfungunu kumese ma bata, mene mpe yi mfungunu kumese ma tata mene wene kuzulu. Woso mbisi wunu ku mese ma bata, mene mpe yi mubikisi ku mese ma tata mene wene kuzulu. (Matayi 10:32,33). Yesu kahoya pe, na mutu kene we nzala mu kundanda, kabibisi yandi bene, kazangaka kulunzi di yandi, ka ndanda. (Matayi 16:24). Wu kondo kubongo kulunzi di yandi, pe ka ndendeke mene kafaneneke we mene. (Matayi 10:38).

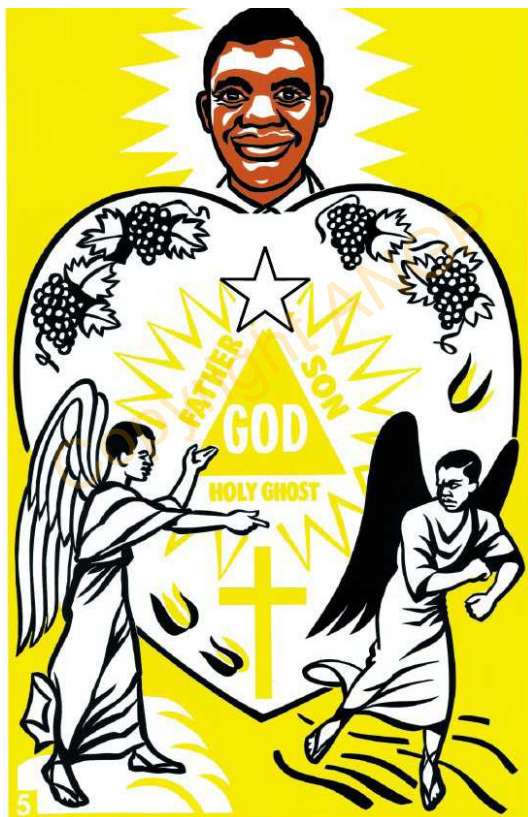
E, ha kulunzi,
mene yi mumuene, mfumu wa dikumu.
Mbisidi misama mi nsi,
mamoso mpene kuene Yesu.

KIZISI KI TANA

Ha tumuene moyi wa mutu bikidi wunu pe bamusukele mu ngoloza Nzambi. Mbund'ayandi di yekinia nzo Nzambi yi kiediki. Kiene kiziki kikuzakala ki Nzambi boso kahoyidi nzodidi,

DIZOLO
KIESI
NGEMBA
KUKONDA
MBUND'ANGOLO

DIZITI
MAMBOTI
DIKWIKIDI
KUBIKULUMU
KU BIPEKISI

5. NZO NZAMBI

kafete kulanda malongi ma mene, pe tata mene ka muzolo; tukusu kukene yandi, kikumu kiziki ki bete kuene yandi. (Yowani 14:23). Mbundu yi mutu wu ye ne kiziki ki Nzambi, tata, we Yesu, mwana, pe pefe alongo. Nzambi ka kua matasie bata mu nkati ka Yesu. (Luka 1:52).

Mbund'amutu wene yene nzo Nzambi wa moyi. Disumu dikatikidi. Mbisi wu katadisia mutindi wa kisala ki satana kieke diaka. Hakiziki kiene tumuene pefe alongo wusu yala kumbundu. Tumuene bisala bimbi bilutu bieke diaka. Mbundu yekinia sôlo di kitoko, kubutu bibundi bi bunkete bi pefe yaba na dizolo, we kiesi, ngemba, kukondo mbund'angolo, we diziti, we mamboti, we kubikumunu, we kubipekisi, we bibundi bihiki biheka Nzambi kiesi. Tanga di mutu wene kekinia dintayi di kiediki mumuti wa kiediki pe kakwa bute bibundi bi bunkete mu nkati ka Yesu kidisiti. Kisini ki diawu kiene na yandi kasala mu nkati ka Yesu kimakulu. (Yowani 15:1-10). Ka kua batidie dilongi di Nzambi mu mbund'ayandi. Bese we pefe mana botimini mu pefe alongo pe kene ngolo kulutu nzala yi lutu pe kukomo nzala yawu ha kulunzi. Kakwa kangele we pefe mu ngolo yi pefe santu. Kabiki diaka mu mambu mone we ma kakwa we, mana kasele kaka we kubiki mu sama di dikwikidi. Ku kwikidi Yesu kuene kimi ki munungisi mutu mu misama mi nsi. Mutu wene kakala yi kivufu mu kuvutuku kuene mfumu Yesu. Kabiki mu dizolo di Nzambi ditulamisi kimakulu.

Kiesi ku bata basukele mbundu, mu sama ba mumono Nzambi. (Matayi 5:8). Mfumu Davidi kele wayebe nâ kakondidi kimi kimosi ata kakele we mbongo zavulu. Ata kela bahiokidi mu ba mbeni ba yandi boso Goliata mutu wa ngolo we baba hiki, Davidi kelayebe na nkondidi kimi kimosi. Nki kimi? Kadidi na Ee, Nzambi, nkumisi mbundu yi bunkete, mana mpeke moyi wa mpa wa makiediki. (Mikunga 51:10). Mutu mosi yebe kusukulu mbund'ayandi keke. Diambu di yandi kusu kwene Nzambi kubalamana mbundu, bu fungunu masumu pe kuyambala mambi mene boso kasadidi mfumu Davidi. Yambala kasala boso na muana wusu-wusu wâ sisidi dipanga di bangulu dika benze kakamba tata yandi na: nsadidi bumbi

kukene Nzambi, nsadidi pe bumbi kumese ma nge. Nzambi kozodidi bungi kusadisi mutu wa masumu wusidi we mbundu yi ngebe, wa sia lasi na, yikuheke mbund'ampa, pe yisia peve yi mpâ mu mbund'ange; yikatala mbundu yi tadi pe yisia pefe amene mu mbund'ange sama wakangala we minsiki mi mene. Ku kuene kuwakasana kumpa Nzambi kasadidi mu minge ma mwana yandi, Yesu Kidisiti.

Mu kizisi ki tukua tale wanzio wene diaka. Ba wanzio basadidia bata bana bazodidi kuzua nzidi yi dibiki. Bakua zingidie bata bana ba kwa bange Nzambi (Mikunga 34:7; 91:11, Daniele 6:22; Matayi 2:13; 18:10; Bisala bi ba ntumu 5:19; 12:7-10). Tumue ne pe satana sele bela bele we mbundu katala keti fene kuzua kiziki kikukoto mu nzo yandi kakele ntete. Bunu, mukanda kahoyidi na ntue tabikebe sama di mbeni abete satana kakangala yaba na ntamba ngâna wunu, kadinga keti nâ kadia. (1 Petelo 5:8). Lumutedimini satana kalutini. (Yakobo 4:7).

KIZISI KISAMBANA

Ki kiene kizisi kimosi ki ngebe. Kikwa radisie mutu wunu yandikidi kuvutuku ma manimi. Tumue ne nâ disi di yandi diyandikidi kukasama. Di ditudongidi nâ kidi kiyandikidi ku mukwata pe mbund'ayandi yekinia kiosi. Disi didi kaka diekinia ditala bela-bele mu nzala bimi biminsi. Muni mu nkati ka mbund'ayandiki ku mpiti. Bimi bi biyandiki kutusongidi mutu wene zodidi kumono pasi we Yesu biyandikidi kutengeme. Yandikidi kusia matû kawa ndingi yi satana ndingi yi Nzambi ka kwa weke diaka buvulu. Ata kakwenda ku nzo Nzambi, mana yambelé dizolo di yandi di ntete. Kakwa sweke nzala yi kumbundu mu sama bata baya kuyaba na kene we nzala mu bimi binsi. Kingi lô yandikidi kumisasi kiani Nzambi. Mbwetete mu mbund'ayandi mpitidi pe kulunzi diekinia buziti bungi. Kekinia kawa nsoni mu sama di Yesu. Dikwikidi di yandi diyandikidi kulembe pe ka kwa sambidieke diaka buvulu. Yandikidi kudiemeke mutindi wa mbund'ayandi pe hele satana kiziki.

6. MBUNDU YIMEKIMINI YINI PE BA YILOSIDI

Mabanza ma “paon” mamekini kukoto mu mbund’ayandi. Dilende dikotidi pe tanga dikaka dikala dilende mu sama di nkumb’ayandi mukidisiti. Yandikidi kudieke na ka hudikidi mu ngolo za Nzambi. Kunua malafu kumekini kokoto. Mukuen’ayandi ka muhunini na nwa kwaka kobo dimosi pamba. Kayebeke nâ kobo dimosi diene yaba na mukoko. Bi mamba bi nkeke mana binsuku nzadi a mvimbi. Nzadi wene kene kukwata kukwata kumu malafu. Bata bahiki babanza nâ mutu kalamba malafu na lo kateta mene yandi bene kanuaka, kasadidiki (disumu) bumbi. Yene pefe ambi yi kunua malafu yi muhunini. Kindumbu pe kikoti di mu mbundu yi mutu wene. Nabwe kikoto? Na mutu wene yandiki di kuzolo ma mpandi ma nsoni mabanza ma kimpini ma mukotididi. Na munkete we yakala bata ma mpandi mene di bayandikidi kutamba, nzala lutu yi ba kwete. Nâ mutu katala makini kalamaka nzala makini yi mukwata. Bata bahiki koyambala kukini ku busenzi mana babanza nawakinisi kwaka lutu kweke bumbi. Bayebeke na bwabunu bulutidi bumbi. Makini mamoso makwatisia kimpini. Kunua fumu di mundele dikeseneke we di ba senzi. Yesu kaniniki fumu wu landa wunu yandi kafeneke pe kunwa.

Mutu wa kizisi ki wudi kuhunu ku satana. Nabwe muhunini? Kamukamba nâ sala kwaka disumu di sama dieki kwandiki disumu. Kahoya na kuta mbongi mbala mosi ku kubebisiki. Di kawudi musama wene wunu mene kindumbu di kikitidi ku mbund’ayandi. Mutu wa kizisi ki kakwa tubele mbundu we mbele, kakwa songidie mpidi yi bata bana baseya pe basiala mambuma Yesu. Kwene yaba nâ bakwa tubele mbunda bawu yi ngusi. Bakwene ba mutu wû bakwa seye pe bakwa siale kakuku diaka. Misama mi bawu mitubele mbund’ayandi pe dikayandikidi kuwa bomo misama mi bawu sama mbund’ayandi yekinia kiosi.

Katiniki Nzambi kasi benge misama mi bata. Ke kinia mumbu wa bata pe vutikidi ku manima. Nkaba we kiseke kikitidi ku mbundu mu tanga di mpasi. Bifu bi biekinia mfumu ku mbundu. Dilaki di yandi di yimbidie mikunga mi Nzambi dibebidi mu ngusi? Ata satana kazudi nzidi yinkeke pamba

kakoto mana kakumisi nzidi yene yi mbutu. Nzala mbongo yikoto kumala mala mu mbundu ma bete nâ tukwa lemvekeke mu kukebisi katukebisi Yesu. Kahoyi nâ lu kengidia, lusambidia, sama luya kukoto mu nkati a kumekeme. (Matayi 26:41). Mana yambala mutu wunu benze nâ kene wa teleme kaya kukwa. (1 Bakolinti 10:12). Luvata milele mi muzingi mi Nzambi mu sama di kukuku kutedimini mitamba mi satana. (Efese 6:11).

KIZISI KI NSAMBWADI

Kizisi kisongidi mutindi ambundu yi mutu wunu vutikidi kumanimi. Yandi wa mwene muni wa Nzambi ntete pe wakele we kaba di kuzulu pe wayebe mambu ma pefe alongo. Di katikidi mu misama mi vutikiqi ku manimi. Mbund'ayandi yene yaba nâ mutu wudi malongi ma Yesu pe yebe kisini ki mawu mana mbund'ayandi dikakitele tadi mana dikasele mu masumu ma yandi.

Yesu mpenza tusongidi mutindi amutu wunu vutikidi manimi. Nabwe kahoyidi? Na pefe ambi yilubikidi mu mutu, yikwa kangele bikangala kangala mu biziki bi kondidi mamba ka swama; kazwaka, mana kahodi nâ: yivutuku mu nzômene ndubiki die yini. Kakusu yiwana bayikombidie pe ba yeyidikidie. Kumanimi ka kwa dingi pefe nsambwadi zambi zalutidi yandi mu mambi, pe bakoto di bazakele ha hana. Mutindi wa nsuku amutu wû kulutu mambi makakele amo ntete. (Luka 11:24-27). Tutanga kukwa ku bawu yaba nâ kingana ki kikiediki na: Mbwa vutikidi wadia biluki kalukidie bini; pe diaka: ngulu yebidi mamba wa bikusu ntobo. (2 Petelo 2:22).

Disongididi kisini ki bata ba disumu disidi mu kilawu ki diawa sama kalama mu mbundu pe kuzala yâla. Kilunzi ki mutu wene kisongidi na mbund'ayandi yibebidi. Pefe alongo katikidi mu mbundu yene sama pefe yifeneke kuzakala we masumu kiziki kimosi. Muni we mpibi yifeneke mukusangana. Mbundu yifeneke mukakala nzô Nzambi pe kizakalala ki satana kiziki kimosi. Wanzio, yandi nding'aNzambi, wele mungebe kasi

7

7. MBUNDU YI MUTU VUTUKIDI KU MANIMA

katala kumanimi kete mutu wene kabalamana mbund'ayandi.

Yesu kasongidi sama di mwana wa wusu-wusu wayele kiani kasi dikabalemene mbundu kavutukidi kwene tata. Kilumbu kiene kahoya yedia kwama bimi bi badia ba ngulu mana kabizudiki dikabenze. Nzala yimukwete bumbi yaba na mbele fâ. Kabitadidi mutind'ayandi dikawudi ngebe zavulu sama di disumu di yandi. Kahoya nâ: yivutuku ya makamba tata amene na nsadidi mambi mavulu, mboti nsia mukisala musama yiziwa bimi bikudia. Tata yandi di kamwene na mwana kakele ku ngebe nsidi pe ka mu lolele mambi mamoso. Kamuvutele mu nzô mwana yandi boso bakele ntete. Ba hondidi mwana ngombo kilumbu kiene pe badidi mu kiesi kivulu. Mona ku mutu wû kubalamana mbundu kunkata.

Kazodidiki kubwa ha mala ma Yesu, sama bamusukulu. Mabanza ma yandi di mafudi. Kene we mutu mana kawaka diaka nding'anzambi. Kene we mese mana ka kukuku kutala bulu di mbutu di bilungi, di diene mu bu nsuki bu nzidi yi masumu. Kene diaka we nsoni. Kawaka diaka ngebe mu diambu di masumu. Satana wusu yala mu mbund'ayandi pe zakele ha kiti ki kimfumu ki yandi. Tadidi kiti ki yandi mu kizisi ki? Mutu wene kamisia sama di kitiko ki yandi ki ku mpenze. Kingi lô kukene we malumbu mana bakusidi mpembe. Ha nzidi malumbu mamonikini ma bunkete mana munkati ma basa we bimfâ bibata bafa, we mvidi yayoso. (Matayi 23:27). Tata bumpala kotidie pe katele nzala yi kuhoyi misama mi kiediki. Tumwene ba mbisi bene boso masumu ma ntama ntama mamoso. Ba mbisi bene ba musadisia mu satana mu kuyala mbundu. Ata mutu wene kene we nzala kubakulu, ba banda kumutungisi bilumbu biabioso. Yandi kene mumpibi wa masumu mana mamoso. Mene muyandi yaba na butu tanga mu mukand'aNzambi. Na mutu mosi sumene munsiki wa Mose, ba muwudiki ngebe, kafa kufa sama di munwa wa balongi bolo nalo ba tata. Nabwe lubenze? Na mutu kadiata mwana Nzambi, pe minge ma yandi ka matenge kimi mpampa, pe pefe angolo, kazwaka di diambu dilutidi kubulu? (Baebele 10:28-29). Tetele kasongidi mutindi wû mu. (2 Petele 2:1-14).

Nge tanga mukanda wû, na mbund'ange yene bwabu didi kukwene Nzambi mu mbund'ange yayoso. Yandi kukidi kukubikisi pe kazodidi kusala bû. Kazodidi ka kulololo pe kakusukulu mu masumu ma nge mamoso nawusu, kene yandi mu mbundu yi ngebe. Nzambi fene ku mukwata satana di kamukatele ku mbund'ange na wa muheke nzidi. Hoyi yaba na bukahoyi di mutu wa maladi ma bwasi: nazodidi, fene mu kunsukulu. Yesu kamukamba, nzodidi sukumukwaka. (Malako 1:40). Yesu kakukamba na yandi ka kwa sadisie nge bene. Mana mbund'ange kumisi tadi pe zodidi mpibi, zuaka wu kusadisi wunu. Sama kwa soleke moyi, kaka kufa. Kumpiti kunge kukala nsidi mpibi tû.

KIZISI KI NANA

Mu kizisi ki nana tumuene na mutu wa masumu ka di kufa. Mutu wene kene mu mpasi za ngolo ku mbund'ayandi benge kufa kumbi bungu. Kufa kwene yaba na bimfa bi mutu kumini bele bele. Kasidi wa ko kukana. Katedimini katala mutu wa masumu wû mese ma mbi. Tanga di kiesi ki masamu kihudi. Mutu wene keke we nzala diawu diaka. Tanga di bonga ndanda yi masumu mene. Mpasi za bilungi zayandikidi kusimbi mbund'ayandi we bomo bungolo. Ata mekini kusambidi mana kufeneke diaka. Ma ndingi ma bisambu bi ba mpangi ba yandi mafeneke kumusadisi. Mbongo za yandi we bimi biyandi biaboso pamba penza. Bia mpe bilembisiki mpasi za yandi. Bia mpe bikuku kubakisi ata kilumbu kimosi mu dizingi di yandi. Ata mekini kubanza Nzambi, mana satana kamupekisi. Mambu mamoso ma nsi we bimi biabioso kakelabio, bia bisala yaba na bikwa museye. Yandikidi kutala na ku bwa ku koko di Nzambi diene diambu dimosi dibomo. Kabenze ntete na diyidi kufa nga yibalamana mbundu mana tanga di lasi diene dihiokidi.

Difa di yandi kaka kiadi kilutidi. Bata bavulu bakwa fe ki nkakala. Bakondidi kiziki ki kudingi Nzambi mu tanga di difa. Mana kufen tumundingi Nzambi mu tanga di diene tanga di bunkete. Na bwabunu lô tanga di kufa tumuwaka Nzambi

8. NSUKU YI MUTU WA MASUMU

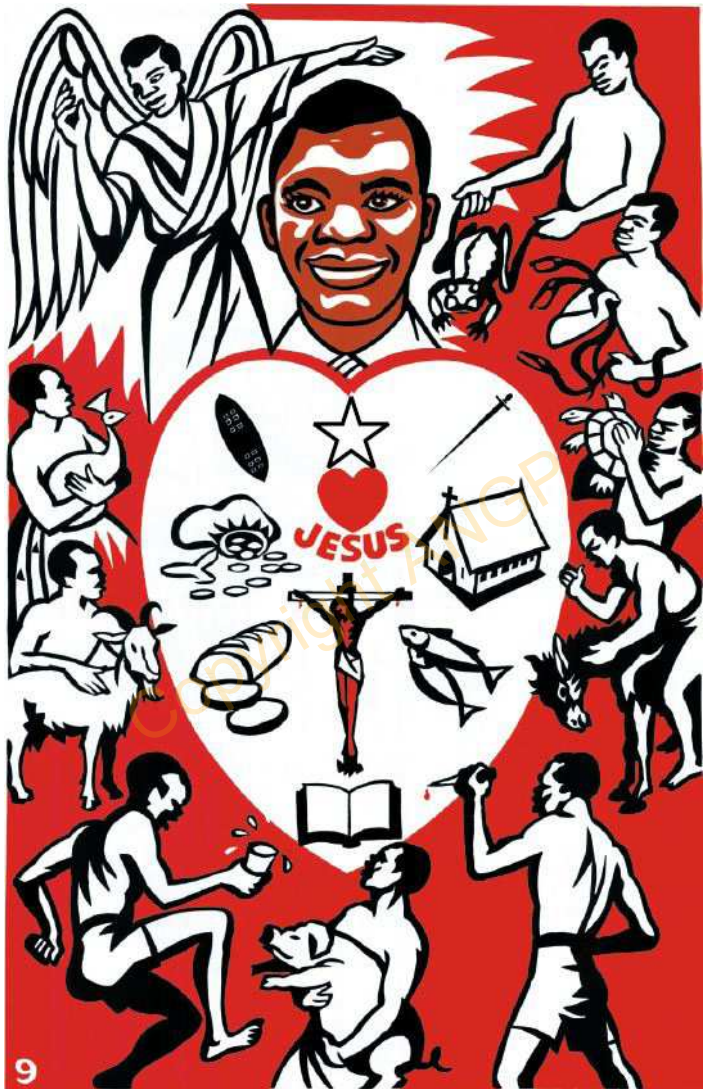
katulembisi mbundu. Tuwa kaka ndinga zusi kahoyi na: lukataka ku ngiene mene, bene lusiadimini, lwe ku mbâ yi kimakulu basadidi sama di satana we ba wanzio ba yandi. (Matayi 25:41). Diene diambu di bata baboso kufa mbala mosi pe kumanimi kwene kusambisi. (Baebele 9:27).

KIZISI KI VWA

Kikizisi ki mukidisiti wa kiediki. Yandi ba mumekiniki kwene satana, mana kakwa nunge sama di dikwikidi. Tumwene na ba musingidie mana masumu meke we nzidi yi Yesu kidisiti. Nsukisi nzidi kayandikidi ntete a ntete. Kakwa tale kaka Yesu mosi, ya ndi mbutu pe mukisi wa dikwikidi. (Baebele 12:1,2).

Satana we bata ba yandi baboso bazingidie mbundu yi munkwikisi wûbadingi nzidi bakoto. Kadinga mana mpamba. Dilende, we nzala mbongo, we kindumbu, bimekini kukoto. Tumweneke mbwa we ngô, kasi tumwene nkombo we mpundu. Kisini nki? Diene sama disumu difene kubalamaka mutindi wa bawu mu kuhunu mutu. Tanga dikaka dibo zini dihiki waya kuyaba. Kingi mikidisiti mukukebe kabanza disumu kimakulu ata dibadimikini mutindi wa hiki, pe ata dibongidi zini dimpa. Ata dibalamikini mutindi wa hiki, ata wene disumu dibadimikini yaba na wanzio wa muni katoma banza mboti sama mukanda Nzambi kakwa musadisie. Tanga dikaka masumu maswekeme mu bisamba bi hiki pe bata bayabaka. Babanza kusambidi kunu kwene ku kubunkete pe lumwene na masumu masweme mu nkati. Mukidisiti keba wunu kabanza mi sama, di pefe alongo yizakele kimakulu mu mbund'ayandi.

Tumwene mu kizisi kiene mutu mosi kakini ku dise di mutu wene bamusongidi kobo di malafu. Kazodidi kahûnu munkwikisi na kayandiki kunwa we kukini. Mamoso mpamba ku mese ma munkwikikisi wa fudidi disumu mpe nsi yi yayoso. Bîbimusietele bila we Nzambi. Tumwene mutu wahiki ka munsoka mbele. Di diene boso nâkusiala we kusiala bata pe biseyi kukondo mfunu. Diawu ditubulu mbund'ayandi mana kakwabanzeke. Kabanza malongi ma Yesu nâ: kiesi ku bene ba kwasiale

9. MBUNDU YI MUTU NUNGINI WUNU

bana, baluniokolo, bahoyi bumbi ba luhunini misama sama di mene. Lukala mu kiesi, lukala mu kiesi kingi, sama di kaba di bene di mbutu kuna kuzulu. (Matayi 5:11,12).

Disumu, kimutu, pe satana, bakwa meke ngolo kukabala mukidisiti we dizo lo di Nzambi. Mana mutu wa dikwikidi kahoyi na: na tukabaka bete mu dizolo di Nzambi? Mipasi, na fingi, nalo kuniokomo, to nzala, to nkongo, diambu di mbi, to mbele: Lô mu nkati ka misama mitununga sama di wutuzola wunu. (Baloma 8:35-37). Mutu wunu vete wunu milele mi mizingi miamioso fene mukuteleme mu bilumbu bimbî. Kahioko bisala bi lutu pe kumekeme kwakoso mu ngolo za pefe alongo. Yebe na Yesu zakele mbund'ayandi muhiokidi mu satana mungolo. Wa wene mu nkati kabete mulutidi mu wû wene munkati ka nsi, yandi satana. Yesu Masiyi nungini mu misama mi satana, we disumu, we difa mpe. Munkati ayandi ntwe ne banungu balutidi pe tununga mamba mene mpe. Tuzwa mpû yi kiesi.

Mu kizisi ki tumwene mbwetete mu mabanza ma mukidisiti ka leminia ki kitoko. Mbund'ayandi yi bese we dikwikidi pe we pefe alongo. Wanzio wa Nzambi kamukamba bilumbu biabiosoko sama di malasi ma bunkete kahene ku bawu banunga bana pe bakumu ku bunsuki bu nzidi. Tala Kusonga 2:7,11,17,26; 3:5,13,21).

Tumwene nkut'ambongo yifungimini pwelele. Di ditudongidi na mutu wene muhele mu Nzambi mbongo za yandi we bimi biabiosoko bi yandi. Kabebisiki mbongo za yandi mu nsaka za masumu kasi kakwa sadisie bakwene. Zazahiki kakaba ku ba mputu. Ka hana dikaba di mosi yi kumi pe kahana minkayidi we dizolo dingi mpe. Mu mbongo za yandi kasala mutindi wawoso sama kakumisi! Nzambi.

Ba mbisi bene we mampa mene masongidi na munkwikisi wene kene we dizingi di bunkete. Bimi bi yandi bikudia bieke malafu, bieke bimi bikusumunu mutu. Kadia bimi bibunkete. Kadiaka munge ma mbisi we mbisi wavundu. Yebe na lutu di

yandi diene nzô Nzambi pe kadibebisiaka mu fumu.

Mbund'ayandi yene nzô bisamba. Kene we nzala kusambidi bungu ata ku nzô yandi ata kunzô Nzambi. Kabatela bana ba yandi sama basambidia koso kilumbu. Kakondoko ku nzô Nzambi, ata mvulu zinokini, ata kiosi kingi. Yebe na mukidisiti kafene ke mu kubiki na bisamba kunkata bosu mbisi kafeneke mu kizingi na mamba meke. Mu kizisi ki mukanda wu katusongidi na katanga mambu ma Nzambi we nzala yivulu. Malongi mene mene yaba nâ mwende ayandi katala nzidi. Mene yaba na mbele musama dikunwana we satana. Mene nâ bimi bi kudia bi moyi bi yandi bibilumbu biabioso. Mene nâ mamba na kanwa nzala mamba di yihudi. Mene yaba na mamba kasukula mbund'ayandi tanga diadioso. Mutu wene mwe ne kiesi mu ku nata kulunzi di yandi. Bû butadisi na yandi penza bamukomini ha kulunzi we Yesu kiziki kimosi. Kutadisi diaka na bikidi mu moyi wampa. Kakwa dinga misama mi kuzulu. Yebe nâ misama miene mimonikinieke ahunu, mawu milama kimakulu. Kubiminie mu samadiko wanana we Nzambi ayandi. Kene yaba na muti bakunini bela bele we mamba kabuta bibundi mu tanga difene. Kene yaba nâ dintayi di muti dibuta bibundi bivulu sama dikunatisi Nzambi. Dizolo di Nzambi dibasidie mbund'ayandi, mana yandi katinaka difa. (Mikunga 1:1-3; Yowani 15:1-14; 1 Yowani 4:18-21).

KIZISI KI KUMI

Yesu kahoyidi na: mene ngiene difutumuku di moyi. Wu kwikidi wunu mene kakala we moyi ata fudi. Mutu yi mutu wene we moyi pe kankwikidi mene, kimakulu ka faka ata kete nabwe bunu. (Yowani 11:25,26). Wû wa malongi ma mene mpe mukwikisi wu ntumini mene, kene we moyi wa mvu yi mvu, kakotoko muku kusamba, kasi lubikidi mu difa koti di mu moyi. (Yowani 5:24). Mukidisiti kabitungisiki mu diamba di difa. Difa dimulunzuku. Tutenge na akue kinungu kinge, alé difa? Matondo ma Nzambi makaheka bete kunungu sama di mfumu abete Yesu kidisiti. (1 Bakolinti 15:55-57).

10. KUKOTO MUMUKEMBE NZAMBI

Mutu wunu sidi moyi wa yandi sama di Nzambi katinaka difa. Na lasi di yandi di kwende di fene kakwende mu kiesi. Polo kahoyidi: ngiene we nzala kataka ha nsi yakala kwama kiziki kimosi we Yesu, sama bua bunu bulutidi kitoko. (Bafilipi 1:23). Mukidisiti kene we nzala kutala kilunzi ki Yesu, wu mufudidi ha kulunzi. Pefe alongo kamuyabisia kimakulu sama di malongi ma Yesu na: yambala mambundu ma bene maya kukala mu zulu. Lumutambisidi Nzambi, luntambisidi pe mene. Mu nzô tata muene biziki biene bivulu. Yikusu diaka yisi lu bô tukala ku hata dimene, kiziki ngiene mene bene pe lukala hâ hana. (Yowani 14:1-4). Misama mikokumono mese, misamu koko kuwa matû, misama mikotidieke ahunu mu mbund'amutu, Nzambi bongisie mambu mana mamoso musama di ba bamuzola bana. (1 Bakolinti 2:9). Minwa mi bata ba nsi yi mifeneke mu ku hana mbangutulu mi mikembe mi kuzulu. Mikembe miene miene sama di bata bakwikidi Yesu pe banungini ha nsi yi.

Mukizisi ki kikumi tutadidi kwende ku mutu tambisidi Yesu mu kiediki. Yandi bibongisi mu kwende ku nzô yandi ku hata di Nzambi. Tumwene bimfa yandi kwene Nzambi. Moyi wa yandi we pefe kasisi lutu sama dikwende ku kwene mutu wunu kazodidi yandi bungi. Ba muyamba bubunkete kuzulu. Mfum'ayandi kamukamba: Bu bunkete! Nge mumbu wa bunkete pe wa makiediki, wakele we kiediki mu misama mi nkeke, yikusia ku dise di misama mivulu. Koto mu kiesi ki mfum'ange. (Matayi 25:21). Satana keke diaka we ngolo ku dise dinge. Difa di yandi diene kimi ki natla zengi ku mese ma Nzambi. (Mikunga 116:15). Kiesi ku bafa bafudi mu nkati ka Yesu baba fa bana sa tuku lele. Pefe yihoyidi na: bapema bu bunkete difa badi diete ku kiesi. Misama mi bunkete basadidie ha nsi yi mibalende. (Kusonga 14:13).

Nge tanga mukanda wû, yambala Nzambi kakusadisi kahana mbund'ange yimbi yi ya kukanata walanda nzala mbi yilutu. Mutu wunu tambisidi mbund'ayandi penza kene zobo. (Bingana 28:26). Mutu kangala we nduku kene mutu wunu yambele masumu ma yandi pe simbidi kikalulu ki kukondo masumu.

Ndanda yi masumu yiene difa mana kaba di Nzambi kwene moyi wa mvu yi mvu mu nkati ka Yesu Kidisiti.

Bene bana luhana mbundu kwene Nzambi yambala lusimbi mambu mabunkete ma dikwikidi pe we dizolo diene mu nkati ka Yesu. Luyebe mutu lutambisidi wunu pe luyebe nâ fene kubatidi mambu lû muhele mana ti ku bunsuku. Lubilendisya mu dikwikidi di bene. Lusambidia mu nkati a pefe alongo. Lubibatidi mu dizolo di Nzambi. Lubitadidi Yesu wu kukisia dikwikidi di bene. Lusambidia mu nkati ka pefe alongo. Lubatidia mu dizolo di Nzambi. Lutadidi Yesu, wukukisia dikwikidi di bete. Yandi kakusu mfumu wa ba mfumu. Yandi kuka kulubatidi nâ huya kubwa, pe kulutedimisi kukondo toni mulutu di bene ku ndumbi dikumu di yandi mu kiesi kingi, mu yandi Nzambi mosi mvulunsi wa bete musama di Yesu mfumu abete, mu yandi dikumu, we kutiko, we ngolo, we kimfumu, ku ndumbi mvulu yi mvulu mvimbi, tanga dî, pe kimakulu, kaka bwabunu. (Yuda 24,25).

Hata diene kuzulu di Nzambi,
sama di bata bamuzodidi bana,
bawu pe bamuwa Yesu,
pe balemvukidi mu minsiki mi yandi.

Kuna mambi mamoso mahwa-kuhwa
mana badidiki pe
bamono kilunzi ki mfumu
we kiesi kilama nsidi.

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de litterature evangelique finacee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)